

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 4 coroane.
Pe o jumătate de an 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-oară 12 bani
a treia-oară 10 bani.

„Asociațiunea” la Sibiu.

Zilele de 21 și 22 Septembrie au fost zile de sărbătoare culturală pentru Români. Încă de Vineri, 20 Septembrie, veniseră la Sibiu bărbați și femei din toate ținuturile românești ale patriei, ca să asiste la adunarea „Asociațiunii”, iubita noastră societate culturală. Fost-au din Bihor, Bănat, Ardeal și fost-au și peste 50 de frați din România liberă.

Despre adunare și festivități avem următorul raport:

Sedințele.

Sedința I. s'a deschis Sâmbătă, după serviciul bisericesc oficiat în biserica catedrală gr.-or. din Sibiu de Escel. Sa metropolitul Ioan Mețianu, și în biserica gr.-cat. de vicarul Făgărașului I. Macaveiu. Vicepreședintele „Asociațiunii” a ținut un discurs de deschidere, în care au arătat mai ales istoricul înființării ei.

După finirea discursului domnii Em. Ungurianu și Dr. Cosma salută „Asociațiunea”-soră ca delegați ai „Societății pentru crearea unui fond de teatru român”, apoi se aleg comisiunile.

Sedința II. și III. s'a ținut Duminică. Retragera președintelui de până acum, a domnului I. M. Moldovan se primește cu multă părere de rău și adunarea își exprimă mulțumirile sale pentru înțeleapta lui conducere.

La punctul despre înființarea muzeu etnografic și istoric, adunarea aproabă lucrările săvârșite până acum, exprimă

mulțumită atât spriginitorilor Casei naționale, cât și comitetului, pe care îl invită a continua cu lucrările pentru procurarea de mijloace.

Referitor la membrii „Asociațiunii” se constată faptul îmbucurător, că aceștia se înmulțesc tot mai tare. Se înțelege, că e de datorința membrilor actuali, ca în ceroul lor de cunoscuți se câștige cât mai mulți membrii noi.

Discuție vie s'a făcut și la punctul despre vânzarea averii rămase după *Avram Iancu* și cu privire la plopul dela casa lui Iancu, cari au fost tăiați, făcându-se atenție comitetului a nu vinde intravilanul din apropierea nemijlocită a casei.

Din propunerile făcute de unii membri se primește singur una, anume propunerea dlui *Paladi*, ca să se scrie și publice în broșură *istoricul „Asociațiunii”*, arătându-se scopurile ce urmărește. Aceasta broșură se va împărți în toate comunele locuite de Români, și la singuratici, ca și prin aceasta să se popularizeze „Asociațiunea”.

Di *Dr. D. P. Barcian* propune, ca comitetul să se pună în înțelegere cu băncile românești, ca aceste să pună la dispoziția „Asociațiunii” 50% din cotele menite pentru scopuri culturale, ear „Asociațiunea” să dea suma aceasta în fiecare an vre-unei sau altei instituții culturale, întru urmărirea scopurilor ei. Propunerea se predă comitetului.

După raportul *comisiunii financiare*, din care se vede, că „Asociațiunea” administrează fonduri în suma de 493.900 cor. 37 bani și are realități în valoare de 211.487 cor. 80 bani, se ia la desbatere *Regulamentul secțiilor*

științifice-literare, hotărîndu-se ca fiecare secție, pe lângă 5 membrii ordinari să poată avea și membrii corespondenți până la numărul de 5, ear alegerea membrilor să se facă în plenul secțiilor. S'a mai hotărît, ca secțiile să născă a populariza literatura și științele, apoi secția școlară în ceroul său de activitate să născă a introduce o unificare în terminii tehnicii folosiți în manualele școlare.

După terminarea rapoartelor s'a ales comisiunea, care să facă candidaturile la postul de președinte, vicepreședinte și membri în comitet. Între vii aclamări și nesfârșite ovațiuni au fost ales de președinte dl *Dr. A. Mocsoni*, de vicepreședinte dl *Iosif St. Șulufiu*, apoi membrii ordinari în comitet d-nii *Dr. Aug. Bunea*, *P. Cosma*, *I. Crețu*, *Dr. Diaconovich*, *Dr. Vas. Hossu*, *Nic. Ivan*, *Dr. At. Marinescu*, *I. Papiu*, *Dr. Il. Pușcariu*, *Dr. Eus. Roșca*, *Dr. Oct. Russu*, *Nic. Togan*, ear membri suplenți d-nii *Iuliu Bardosy*, *Dr. Ilie Beu*, *Dr. V. Bologa*, *Ars. Bunea*, *Dr. Elie Cristea*, *Dr. L. Lemény*.

Sedințele se încheie cu o vorbire de mulțumită la adresa fostului vicepreședinte *Dr. Il. Pușcariu*, rostită de dl *A. Paladi*.

Terminându-se agendele oficiale, s'a ținut o *sedință literară*, în care dl *Sextil Pușcariu* a vorbit despre poeziile unui tânăr poet ardelean, dl *St. O. Iosif*.

Petreckerile.

Petreckerile aranjate la aceasta adunare au fost numeroase. Ele s'au început încă de Vineri seara, când s'au adunat oaspeții sosiți și Români din

FOITA.

DOINA

ca expresiune a individualității poporului român
de Alex. Bărsan, înv.

Doină, doină cântec dulce,
Când te aud nu m'as mai duce,
Doină, doină vers cu foc,
Când răsună eu stau în loc.

„Românul e născut poet!” — zice marele Alexandru. Și aceasta într-adevăr așa este. Înzestrat dela natură cu o fantasmă bogată, cu o inimă simțitoare, Românul își revărsă tainele inimii sale în melodii armonioase și în poezii încântătoare.

Dacă e departe de ai săi, îl muncеște dorul, de a auzi ceva îmbucurător despre neamul său, despre eroii săi, ca să-l cuprindă veselie. Și la toate simțimintele, ce îi muncesc sufletul într-un

mod minunat, știe el să le dea expresiune în versuri astfel, că sufletul lui e un izvor nesecat de poezie. — Sau își cântă eroii trecutului, dând naștere cântecelor bătrânești sau baladelor, sau prin doină își revărsă focul dela inimă, sau înșirîndu-se în jos cântă hora.

Cea mai potrivită pentru exprimarea sentimentelor e doina. Dinsa e cântecul propriu și nedespărțit al Românului. — Doină cântă păstorul dela munte, care întins pe țearbă verde își privește cu mândrie turma sa, doină cântă țărănul, mergând cu coasa pe umăr prin câmpia înverzită, doină de voinicie înțonează și haiducul din mijlocul codrului și-și rîde cu nepăsare de dușmanii, cari îl urmăresc. — În cel mai mare pericol al vieții Românul cu doina se mângăie. Și pe cât de multe și felurite sunt simțimintele, ce-l dau naștere, pe atât de multe și diferite sunt și doinele de iubire și ură, bucurie și tristețe, dor și jale, entuziasm și disperare, de pace și

războiu: cu un cuvânt sentimentul sub orice formă. Ea o scurtă, forbinte, ea și sentimentul ce a produs-o. Peste tot, în doină e ascunsă un fel de duiosie atât de puternică, încât auzindu-o te pune în uimire.

Dintre sentimente mai mult „dragostea” îi pune și răspunde capul. De aceea din adîncul inimii esclamă:

Rea, bucată-i dragostea,
Cine prinde a o gusta,
N-are cap de-a o lăsa,
Nici minte de-a o purta.

Atât de mare putere are dragostea, încât zice:

Pentru mândra care mi place,
Trei zile la domni aș face;

Și ai să-ți dai viața,
Pentru mândra care mi place,
Nici părinții n-au ce mi face,
Nici judele satului,
Nici chiar domni sfatului.

Sibiiu la »Gesellschaftshaus«, unde au făcut cunoștință unii cu alți, petrecându-și în sunetul doinelor românești cântate de muzica lui Brașoveanu.

Sâmbătă după prima ședință a fost masă comună.

Oaspeții din România au fost salutați aici cu căldură din partea dlui Dr. L. Leményi în numele Românilor transilvăneni și ungureni. Salutării i-a răspuns dl Rădulescu, avocat în Pitești, care a accentuat dragostea față de »Asociațiune«.

Seara a fost bal.

La banchetul de Duminică s'a ținut vorbiri din partea vicecomitelui Reissenberger pentru »Asociațiune« și a primarului Drotleff pentru oaspeții Români ai orașului Sibiiu. Un însuflețit toast pentru »Asociațiune« și comitetul central a ținut dl canonic Dr. Aug. Bunea. Pentru frații din România a ținut un cald și frumos toast vrednicul director al »Economului«, dl Vasile Podobă, la care a răspuns dl Dimancea, fost senator, care între altele a accentuat, că Românii din Argeș au venit la Sibiiu, la adunarea »Asociațiunii«, ca să aducă omagiu fraților ardeleni, cari au dat României pe George Lazăr.

Cea mai frumoasă manifestare a fraților de dincolo a fost cercetarea mormintelor lui G. Barișiu și Papiu Ilarian din cimiterul gr-cat.

Intr'un șir lung de trăsurile împodobite cu cununile pentru morminte, au trecut prin străzile Sibiiului însoțiți de câțiva tineri universitari români dela noi.

La morminte a vorbit domnul Petculescu, student academic, din Pitești, rostind un prea frumos discurs, din care estragem următoarele părți: »...*Umbre sfinte! primiți expresia simfemintelor celor mai alese și înalte ale noastre. Dormiți în pace... Geniul nației veghiază asupra voastră... vecinice sacrele voastre morminte fi-vor acoperite cu flori, căci poporul român e conștios și știe prețui pe aceia, cari în tot timpul vieții lor au purtat facla conducătoare... Deo Dumnezeu, ca dorințele Voastre să se împlinească pentru toți Românii. — Mormintele voastre tuturor ne aparțin!*«

Intr'adevăr puternice dovezi despre dragoste! Trei zile la domni (pe timpul iobăgiei) nu e puțin, când pentru greșeli mai mici căpăta câte 25 bețe! Atât de departe ajunge, încât nici părinții, nici amenințările judei, nici chiar domniul statului n'au ce-i face pentru mândra care-i place lui.

Adevăratului ibovnic puțin îi pasă, dacă e ostenit sau ba, dacă e vremea urită sau frumoasă, căci el trebuie să meargă să-și vadă pe mândruța, să-și descopere unul altuia secretele inimii. De aceea zice: »...

De-ar fi apă până-n piept,
La mândra caută să plece;
De-ar fi apă până-n brâu,
La mândra caută să viue.

De asemenea adevărații îndrăgoștiți nu se întreabă unul pe altul, dacă au moște sau nu, ci e destul să fie frumoși, să se unească în simțăminte. Ibovnica zice cu mândrie:

Dela morminte au mers cu toții la E. Sa metropolitul I. Meșianu, căruia i-au exprimat venerațiunea lor.

Petrecerea populară.

Adevărata podoabă a adunării din Sibiiu au fost țeranii români, cari Duminică după amiază au umplut curtea dela Gesellschaftshaus. Poporul din jurul Sibiiului și din comunele până de pe la Sebeșul-săsesco au fost în număr mare, dar în număr mare au fost și străinii, cari au venit să vadă jocurile naționale românești. Toate jocurile au fost bine jucate, dar mai mult au plăcut hora (briul) Rășinarienilor, cari au venit cu diplașul lor și cari s'au prezentat în număr foarte mare la aceste sărbări, apoi învîrtiturile Slimnicenilor, Săliștenilor etc.

A urmat apoi distribuirea premiilor, cari aveau să se dea pentru cele mai frumoase porturi purtate de țărance. Cele dintâi 3 premii mai mari s'au dat însă la niște domnișoare. Celelalte 12 premii au fost câștigate de Dochia Dumitru Muntean (Poiana), Stana Giurcoiu (Rășinari), Paraschița Bendorfean (Sibiiu), Ana Pop Bloț (Săliște), Elena Stanciu (Sibiiu), Ana Șteflea (Săliște), Ioana P. Androne (Sebeșul-săsesco), Ana Stănilă (Galeș), Marina I. Nic. Oprea (Poiana), Ana Beu (Apoldul-inf.), Maria I. Găină (Orlat), Silvia Oprea (Armeni). Tot la petrecerea asta s'au împărțit și cărți între popor.

Concertul.

Duminică seara s'a dat un concert. Punctul de forță al lui au fost cântecele naționale, în care doamna Crișan a știut totdeauna să pună atâta suflet.

Escursiunea în România.

Luni dimineața peste 120 oaspeți și Români din Sibiiu au făcut o escursiune cu tren separat la Rîmnic și Călimănești. Primirea ce li-s'au făcut a fost din cele mai călduroase.

Adunarea din est-an a »Asociațiunii« a fost una din cele mai reușite, atât prin lucrările ce a săvârșit, cât și prin venitele în bani ce a dobândit.

Un apel către alegătorii români. După-cum am comunicat în numărul 36 al »Foi«, fruntașii poporului român au ținut în Cluj o conferință. Drept rezultat al conferinței au publicat în »Tribuna« din Sibiiu un apel către alegătorii români, în care între altele se zice:

»Ne vedem constrinși să declarăm sărbătorește, că poporul românesc din Transilvania și Ungaria, ținând la demnitatea ființei sale naționale, persistă solidar pe lângă pasivitatea sa generală față de alegerile dietale și față cu întregul sistem de guvernare, ce atentează la însăși existența sa națională, ia atitudinea rezistenței, care i-se impune de împrejurările politice și de instinctul conservării naționale.

Apelul e subscris de d-nii: Dr. Rafiu, G. Pop de Băsești, Iuliu Coroian, Dr. T. Mihali, Dr. Vasile Lucaciu, Rubin Patița, Gerasim Domide, Mihail Popoviciu, prot. Patr. Barbu, Dr. Dem. Ciuta, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Gavr. Tripon, Dr. Zosim Chirtop, Dr. Alex. de Vajda-Voevod, Dr. Nicolae Comșa, Dr. Aurel Lazar, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Aurel Vlad.

Succesorul lui Revertera. Ziarul »Secolo« din Milano primește știrea din Viena, că în curând se va rezolva definitiv chestiunea cine să fie succesorul fostului ambasador Revertera, la Vatican. În combinație se aduce numele contelui Fr. Thun și al contelui Szécsen.

Confiscat. Nu știu a cătea-oară »Deșteptarea« din Cernăuți ne-a sosit ear' împeștrită de »confiscat«. Organul fraților noștri din Bucovina în ultimul seu număr se ocupă de deseale improcesuări a creaturilor guvernatorului Bourguignon și biciuește corupțiunea politică ce domnește în Bucovina. Censura însă, acest rușinos anachronism exerciat de baronul Bourguignon, s'a amestecat din nou și mai mult de jumătate articolul a fost confiscat. Inzădar cred însă dușmanii libertății presei și a exprimării convingerilor politice, că în veacul al XX-lea va succede prin cen-

Badiu, care-mi place mie,
N'are casă nici moște,
Numai peană-n pălărie;

Și cu deosebire i-ar plăcea, dacă
badiul ei ar fi și om cu carte, căci esclamă:

Vai de mine ce-mi place mie,
Măru roșu din hârtie,
Badea care știe sorie,
Măru roșu jumătate,
Bădița car' știe carte.

De multe-ori la începutul dragostei
nu cutează nici unul să-și destăinuiească
focul dela inimă. Unul se sfiește de celalalt. Dar în fine fata, ca mai guralivă și mai îndrăzneată, rupe tăcerea zicând:

Ce stai bade cât coala
Cu-atâta inimă rea?
Da îndrăznește de grăiește,
Că inima mea voește.

Așa e fata română dela țeară. Ea spune pe față aceea ce are la inimă.

De aceea și feciorul îi se încrede cu tot sufletul, aceasta iubire sinceră durează în vezi.

Nu-și poate nimenea închipui, cât de mare e dorul astorfel de îndrăgoștiți, când soartea voiește să-i despartă unul de altul, pe un timp oare-care sau pentru totdeauna. Dorul e în continuu cu ei ziua și noaptea, îi ține deștepți totdeauna, căci:

Cine are dor pe vale,
Știe luna când răsare
Și noaptea câtu-i de mare.

Totul trece, totul se topește, numai dorul nu. El urmărește pe ibovnică în toată viața ei până la moarte. În astfel de situațiune ea esclamă:

Bădiț, bădișorul meu
Rău e dorul, tare-i rău,
Ghița n'bolță să topește,
Ear' fata care iubește
Cu dor moartea o găsește.
Jalea și suferința își ajung culmea, când moartea nemiloasă răpește.

sură să amuțească vocea de indignare a celor nemulțumiți cu sistemul păcătos de guvernare, contrar intereselor vitale a popoarelor. Bourguignon numai serviciu face cauzei române din Bucovina prin aceste confiscări, căci ține stabil aprins focul urei în inimile tuturor Românilor față de politica profesată de ei.

Eară condamnat. Dl Andreiu Baltes, redactorul responsabil al „Tribunei”, a fost condamnat în procesul din 25 l. c. pentru niște articoli, scriși în contra procurorului Lăzăr A. la 1½ ani temniță ordinară și 4200 coroane pedeapsă în bani!

— În procesul dlor G. Novacovici și Ioan Scurtu, pentru vorbirile ținute la mormântul lui Iancu, cel dintâiu a fost condamnat la 10 zile temniță.

Pretențiile Sécuiilor. În 18 l. c. s'a ținut în Kézdi-Vásárhely un meeting sécuiesc, care a precizat pretențiile Sécuiilor în 15 puncte. Mai în fiecare punct se solicită ajutoare de stat, astfel: construirea liniilor ferate sécuiești pe spesele statului, spriginirea industriei de casă din partea statului, regularea riurilor în Sécuime cu anticipație dela stat, înființarea de fabrici cu favoruri din partea statului etc. Meetingul a adresat o provocare la alegătorii Sécui să voteze numai pentru acei deputați, cari vor sprigini aceste pretenții.

Adecă statul se susțină pe slăbănogi, numai pentru-că ei se țin de rassa „nobilă” maghiaro-sécuiască!

Congresul bisericeii sârbești. Duminică s'a ținut în Buma o adunare populară, la care a luat parte o mare mulțime de reprezentanți din toate părțile. Adunarea a decis să trimită o adresă omagială M. Sale Monarhului, în care se-l roage să convoace congresul bisericesc sârbesc, a cărui problemă ar fi rezolvarea autonomiei sârbești. Preoțimea sârbească s'a abținut dela această adunare.

pe unul din îndrăgostiți. Și earba și arborii îi plâng de milă. Dispozițiunea sufletului la o astfel de nenorocită e nespuse de amărită. Atunci în zădărcheamă moartea, căci aceasta se face că nu o aude, după cum însași zice:

Murire-ași, moartea nu vine
Trăire-ași și n'am cu cine,
Foaie verde earbă neagră,
Toate lemnele se pleacă,
Cu capul către pământ,
Să mă ntrebe de ce plâng.

Nu mai puțin mișcătoare e jalea orfanului. Părăsit de toți își tragănează cântecul seu:

Strugurel bătut de piatră
Rău e doamnă fără tată,
Strugurel bătut de brumă,
Rău e doamnă fără mamă.

Frumoasă comparațiune! Intr'adevăr cu ce s'ar pute asemăna mai bine și mai potrivit orfanul, decât cu un strugure bătut de piatră sau de brumă?!

(Va urma).

Groznică nenorocire de tren — din România.

În noaptea de Joi spre Vineri dimineața s'a întâmplat aproape de stațiunea Palota, nu departe de Turnu-Severin, o nenorocire, cum n'a mai fost în România. La 2 ore noaptea a plecat trenul accelerat București—Budapesta din gară. Curând după el a plecat un tren cu vagoane de petrol (gas). Dela Palota în jos e o pantă foarte iute. Trenul accelerat a auzit îndărătul lui sig-nale de primejdie. Neînțelegând, ce poate să fie, a oprit. Aceasta a fost cauza nenorocirii. La trenul de petrol se stricaseră opritorile și el venia acum cu repeziune amețitoare la vale. În 7 minute a făcut un drum, la care i-ar fi trebuit o oră. Ciocnirea între cele două trenuri a fost îngrozitoare și urmările ei și mai îngrozitoare. Vagoanele din amândouă trenurile s'au făcut bucăți. Din 14 vagoane de petrol s'au revărsat acesta peste locul nenorocirii și în curând au luat foc din cărbunii aprinși ai locomotivei zdrobite. Întreg locul și toate vagoanele înotau într-o mare de flăcări. Nu e mirare, dacă ne gândim, că în fiecare vagon erau 10 mii ohlgr. de petrol. Focul au fost așa de grozav, încât s'au topit și nășipul, care curgea în șanț, ca lava dintr'un vulcan. Din marea de flăcări s'au mai auzit puțin timp gemete, apoi totul au amuțit. Cu cei răniți greu au scăpat vre-o 18 persoane, aproape 40 și-au aflat moartea între chinurile cele mai grozave.

Amănuntele, ce le spun cei rămași în viață, sânt sfâșietoare. Inspectorul vagoanelor de dormit, Marcovici, plecase cu nevasta și cu fata lui la Biserica albă, de unde era de loc. La ciocnirea le-a succes să sară din vagon, dar fata a ars înaintea ochilor părinților ei, fără-că aceștia să-i poată ajuta. Când a sosit trenul de ajutor dela Turnu-Severin, pe locul catastrofei nu mai era decât o grămadă de bucăți de fer și grămezi de carne făcută carbune. Un țeran Ioan Peciocea, care păzea vitele la câmp, povestește următoarele: „Auzind strigăte, am alergat într'acolo și am început să rup rudele de fer din ferestrele vagoanelor, ca să poată eși oamenii din ele. Am și scos o femeie, un copil și doi bărbați. Atunci am auzit strigăte dintr'alt vagon. Am alergat într'acolo și am dat de un domn gras, care mă ruga să-i taiu picioarele, cari îi erau prinse între dărîmături. N'am mai avut timp, căci nu m'am apropiat bine de el și un potop de foc s'a revărsat preste el și peste o doamnă cu un copil în brațe, care cu lacrimile în ochi și cu mâinile încrucișate ca la rugăciune îmi vorbea într-o limbă necunoscută. Și acum îmi răsuna în urechi gemetele bietilor oameni.”

Pagubele sânt de vre-o două milioane de franci. Se înțelege, că viața celor morți nu poate fi prețuită.

Dl Mihail Ardelean din Pesac (Toronto), liferant de cai pentru armata română, a scăpat de moartea sigură numai mulțumită împrejurării, că a întârziat trenul.

SCRISORI.

Canalisarea Oltului.

Săcdate în Septembrie 1901,

Între toate comunele marginase cu Oltul, doar la nici una apa nu a făcut atâta daună, nu numai anul acesta, când și pe la alte comune s'a vărsat și a înecat tot ce i-a stat în cale, ci și într'alți ani mai ploioși. La aceasta comună, Oltul prin cotiturile sale atâta pământ roditor a mai rupt, încât dacă te uiți pe întinderi destul de mari, nu vezi alte decât petrii rămase de apă, concrescute ici-colea cu câte un pâlă de răchite.

Locuitorii comunei, văzând aceasta daună însemnată, ce se face an de an unui șes atâta de mănos; văzând, că neregulând-se mersul apei, o să se macine mult pământul roditor: au hotărât prin reprezentanța comună, ca să se adreseze cu o rugare și deputațiune către ministrul de agricultură, ca să vină și în ajutorul comunei noastre cu o sumă oare-care, pentru tăierea unui braț de circa un kilometru și regularea apei.

Ministrul a promis și în cele din urmă a și dat suma de 12 mii de coroane, rămânând ca restul de alte vr'o 12 mii să se acopere dela comună.

După ce tehnicul (inginerul) și-a săvârșit lucrul cu măsuratul și preliminarul de spese, în primăvara anului s'a fost scris concurs pentru predarea lucrului. Dar cu ocaziunea alegerii concurenților s'au întâmplat apoi unele desbinări regretabile între membrii reprezentanței comunale, de oare-ce unii voiau pe Petru, ear' alții pe Pavel, așa că comitatul, în urma recurselor înaintate, s'a văzut îndemnat în cele din urmă, ca să curme cearta și să încredințeze întreaga lucrare comunei politice.

Astfel în prima lună curentă s'au început lucrările referitoare la tăierea brațului numit, sub inspecțiunea tehnicului și a unui întreprinztor. Spre scopul acesta au venit mai mulți lucrători „cubicoși” cum le mai zice, din Ungaria, cărora li-se solvește 28 bani de metrul cubic de pământ scos din canal și transportat la o depărtare de circa 50 m.

La început se crede, că și locuitorii noștri vor pute săvârși astfel de lucru, dar' dintre toți câți au fost angajați, nici unul n'a mai rămas. Ci s'au dus după câte o zi-două de lucru.

Dacă timpul va umbla tot, așa se crede, că până la sfârșitul lui Octombrie canalul să fie tăiat și să se poată apuca de facerea astupăturii (zăgazului) pentru mutarea apei. Canalul se taie la o adâncime de 340 m. și 10—12 lățime.

Mutarea apei cu succes pe noul canal va fi una dintre cele mai mari binecuvântări pentru aceasta comună, de oare-ce partea cea mai mare a șesului ei ar fi cruțată pe viitor de înecările apei.

Tot așa binecuvântare mare ar fi aceea, dacă restul de 12 mii de coroane, ce cade în sarcina comunei, nu s'ar arunca dintr'odată pe locuitori, ci s'ar împrumuta dela oare-care bancă cu amortisare pe timp de 10 ani, având locuitorii să plătească de-odată cu interesele și capitalul.

Videant consules! Săcdate anul.

Lucruri slabe.

Opațița, Sept. a. c.

În cercul electoral al Ciacovei (Timiș) a candidat la deputăție fostul deputat Mayer Károly și Schäfer Dezső, avocat și mare proprietar în Detta, ambii cu program liberal. Cel din urmă prin deputăția de 3 emisă de sus, căpătând parfumări prea mirosătoare s'a retras, și partizanii sei stau acum gură căscată. Aceste însă se nu ne privească; însă Duminecă, în 15 Septembrie nou, înainte de amiază, când candidatul de deputat Mayer Károly, cu vre-o câțiva șvăbași îngâmfăți din Detta a plecat cu căruțele înspre comuna românească Opațița, pentru a face vezi Doamne vizită și a vorbi și promite câte verzi și uscate, — la sosire l-a întâmpinat I. Popovici, fost învățător confesional, acum însă în pensie, cu așa o vorbire de te-ai fi putut lua cu mâinile de oap, zicând între altele, că cine voește să poate și convinge la casa comună, despre bunățile făcute nouă de dl Mayer în cei cinci ani expirați. La aceste cuvinte un țeran a strigat »zăloage avem acolo«. Apoi așa un dascăl, care dela țerani pacinici și conști în decurs de 25—28 ani a primit plată, acum vine să-i seducă, ba îi îndeamnă tot mai mult la rătăcire, rar găsești. Numitul dascăl a acățat și un steag pe casa-i proprie cu inscripția: »Eljen Mayer Károly«.

La întâmpinare dintre alegători numai cei slabi de ânger și alții alcoholizați au luat parte. Steaguri străine s'au văzut pe casa neguțătorului Valeriu Jivan, fecior de popă, a cărui soție e nepoata arhimandritului Filaret Musta, apoi pe casele celor dintâi numiți.

Tot în acea zi d. a., deputatul Mayer a vizitat comunele Denta, Omor și Brestye. În Denta l-a întâmpinat preotul Alexandru Luchici, în Omor a fost să-l întâmpine și învățătorul Pavel Buză, care însă căutându-și de berea-i nici habar n'a avut de deputat.

Și mai ceva: în 8 l. c. n. a fost în Ciacova o conferință a partidului Mayer, la care a luat parte și învățătorul Ioan Popovici, dar fiindcă n'a oăpătat acolo paprică, a luat parasolul, sau cel roșu pe umăr și s'a grăbit către casă. Rușine.

Grănițorul călător.

Femeia în timpurile vechi.

Starea culturală a unui popor se judecă și după felul, cum se cinstesc femeile de către bărbații lor. De altă parte, membrii acelui popor vor fi cu atât mai bine educați, cu cât femeile vor fi mai morale și mai bine înzestrate cu cunoștințele, cari se recer mai ales pentru creșterea copiilor și pentru chivernisirea casei.

Posiția femeii era la popoarele din vechime foarte supusă. La Chinezii bărbatul avea, și mai are în parte și azi, dreptul de-a o bate ori-și-când, ba era chiar îndatorat la aceasta, dacă nu voia să fie batjocorit de alții ca om slab, supus muierii lui. Legea lui Manu, de care se țin locuitorii din India, zice, că femeii nu-i este iertat să

aibă voința ei proprie. Până e fată, e tatăl tutorul ei, după-ce se mărită, bărbatul, la bătrânețe feciorii ei. Zarathustra filosoful persian zice: »Femeia trebuie să se uite la bărbat ca la Dumnezeu(!)«, recomandându-i, ca în fiecare dimineață să meargă înaintea bărbatului ei, încrucișându-și mâinile și întrebându-l de nouă-ori: »Ce vrei tu, doamne, ca să fac?«. Tot așa trebuie să facă și fiica nemăritată față de tatăl ei sau față de fratele ei. Tot așa de tristă era soarta femeilor la Arabi. La săraci era femeia solavă, la bogați jucăria bărbatilor. Cele mai multe dintre popoarele orientale nu dădeau femeilor nici bătrânețea într-o viață mai fericită după moarte, pentru-că credeau, și unele cred și astăzi, că femeia n'are suflet!

Popoarele europene n'au mers așa de departe, ca să nu le lase femeilor nici sufletul, dar la ele aveau bărbații dreptul de proprietate asupra părții femeiești. Galii (locuitorii cei vechi ai Franciei) aveau puterea peste viața și moartea femeii, tot așa era la Romani la început. Cu mult mai aspră era soarta femeii la Greci. La acestia aveau bărbații dreptul să-și vândă femeia ca o marfă sau să o dăruiească după moartea lor prin testament ori-cui. Dreptul acesta de proprietate îl aveau și bărbații germani. E adevărat, că un scriitor roman, Tacitus, a lăsat o carte, în care descrie așa de frumos viața familiară la Germanii (Nemții) vechi și laudă așa de tare morala și cinstea, de care se bucură femeile germane, încât nu s'ar putea un traiu mai fericit. Cercetările făcute au dovedit însă, că și la Germani femeia era tot așa de asuprită, ca și la celelalte popoare din vechime. Și Germanul își putea vinde, dăruia sau testa muierea, ca ori-și-ce altă proprietate a lui, el încă o putea chinul, ba chiar și uide.

Mântuitoarea învățătură a Domnului Isus Christos a fost aceea, care a ridicat pe femeie din starea josnică, în care se afla. El a fost, care a zis: »Bărbatul va lăsa pe tatăl său și pe mama sa și se va întovărași cu femeia sa și vor fi amândoi una«. (Mat. c. 19 v. 5). Prin aceste cuvinte ale Mântuitorului s'a pōruncit dragostea și alipirea completă între soți. Legăturile căsătoriei și sunt considerate la toate popoarele culte de cele mai sfinte și cu mult mai strinse decât cele dintre prieteni, pentru-că bărbatul și soția formează o unitate, care nu suferă nimic străin împrejurul ei.

Creștinismul este așadar acela, care a declarat femeia egală cu bărbatul, împărțându-o de aceleași drepturi, pe cari le pretindea bărbatul păgân numai pentru sine.

Dacă și astăzi vedem destule căsătorii nefericite, cauza e de a se căuta în creșterea rea a soților, în sila, ce o fac unii părinți copiilor lor, dar mai ales în vânătoarea după un traiu material bun, lipsit de muncă, la care doresc prea mulți din viitorii soți și viitoarele soții. Numai conviețuirea amăsurat cuvintelor Mântuitorului poate fi fericită, altminteru căsătoria e tot păgână, ca în timpurile cele vechi, fie bărbatul, fie femeia stăpână.

APEL.

Simțind noi Pănciovenii din ce în ce tot mai mult lipsa unei instituțiuni, care să facă posibilă poporului nostru român de aci și eventual și jur oști-garea cu ușurință de cunoștințe folosite și cugătând, că golul acesta s'ar putea umple mai bine și mai potrivit prin crearea unei biblioteci oare-care, am decis înființarea unei biblioteci parohiale.

Ținem a observa la acest loc, că acestei biblioteci — cu considerare la împrejurările extraordinare din loc și jur — i-s'a destinat ori poate chiar predestinat o misiune culturală națională specială.

Lipsindu-ne însă necesarele mijloace proprii, apelăm prin aceasta cu toată căldura la bunăvoința și marimozitatea on. public, dar mai virtos apelăm la bunăvoința și marimozitatea on. domni autori și editori, precum și la onor. noastre librării, ca prin donațiuni de diferite scrieri să binevoiască a ne ajuta întru ajungerea scopului propus.

Marinimoasele donațiuni rugăm a se adresa on. oficiu parochial gr-or. român din loc.

Pănciova, din ședința comitetului parochial gr-or. român, ținută la 29. Iulie (11 August) 1901.

Iancu Cerbu,
preot ort. român.

George Hasan,
pres. ad hoc.

N. Țințarin,
not. com. par.

Dela „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pentru economii nostri.

— Mașină de sămănat. —

Vestim pe economii români din comunele de pe teritoriul comitatului nostru, unde până acum nu se folosește mașina de sămănat, că subsemnatul comitet central este aplicat a da în mod gratuit spre folosire mașina de sămănat.

Cei-ce doresc să folosească această mașină să se adreseze subscrisului comitet cu posibilă grăbire.

Mașina se ia în primire în Sibiiu și are să fie transportată la fața locului și îndărăt pe cheltuiala proprietarului, care o cere și care are să garanteze pentru înapoierea mașinii în timpul hotărât de comitet și în stare bună. În cerere să se arete și timpul, de când și până când voește să o folosească.

Dacă în comuna, unde se va duce mașina, nu se află om priceput la cărmuirea mașinii, comitetul își rezervă a angaja de aici un om priceput și pe cheltuiala celui-ce o cere.

Ar fi de dorit, ca fruntașii din comunele interesate să iee înțelegere în această afacere și cererile să se facă într-una pentru mai mulți proprietari.

Sibiiu, 25 Septembrie n. 1901.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Demetriu Comsa,
președinte.

Victor Tordășianu,
secretar.

PARTEA ECONOMICĂ.

Studiile economice în școalele noastre.

Nu e de ieri plângerea, că omenirea eșită de pe băncile școlii e mare parte pipernicită ca trup și slabă ca spirit într-o cât privește puterea de observare a celor ce o înconjoară. Pentru de a împedea aceasta degenerare s'au introdus în școalele noastre și studiile economice și lucrul manual. Dintre studiile economice, cele mai ușor de predat în școalele noastre, cari toate, cu foarte puține excepții, au o bucată de loc, sunt grădinaritul și acolo, unde avem și învățătoare, lucrul de mână la fete. Grădinaritul, ca mijloc pentru ajungerea unei culturi omnilaterale, va ajuta mult la cultivarea simțului de observare, va înmulți, perfecționa și fortifica o mare parte din cunoștințele câștigate în școală, va fi un escelent mijloc pentru cultura estetică și va contribui mult la îmbunătățirea stării economice a țăranilor noștri. În ce privește lucrul de mână în școalele de fete, pe lângă cele înșirate mai sus în favorul grădinaritului, va avea să contribuie la păstrarea notelor caracteristice ale muncii femeiești naționale, ferindu-se, bine înțeles de a deveni un mijloc pentru propagarea luxului și străinismului.

În privința acestui obiect aflăm în „Revista economică” din Sibiu, care se ocupă adese-ori cu întrebări de cel mai mare interes pentru dezvoltarea economică a poporului nostru, un articol semnat „S”, pe care pentru lămurita espunere a stadiului, în care se află chestiunea aceasta, aflăm de bine a-l reproduce și în „Foia”, ca astfel îndemn să dea la cât mai mulți pentru a lucra cu toată rîvna pe acest teren. Articolul prezintă cu atât mai mult interes, că el arată oară scoate în mod mai evident la iveală faptul, constatat de altminterile de mai înainte, că micul nostru grup de învățătoare întrece în privința predării studiilor economice pe învățătorii noștri. Eacă un teren de nobilă emulațiune!

Articolul e următorul:

„Sînt 33 de ani dela aducerea articolului de lege XXXVIII. din 1868, prin care s'a pus baza organizării actuale a învățămîntului în școalele din Ungaria.

În baza numitului art. de lege s'au făcut dispoziții foarte salutare și în ce privește studiile economice, cari trebuie propuse: în școalele populare, civile, populare superioare, preparandii, în școalele de specialitate economice, etc.

Dispozițiile art. de lege XXXVIII. din 1868 s'au completat ulterior prin alte articole de lege, cari nu credem a fi de trebuință să le relevăm cu această ocaziune.

Credem însă că e la loc să vedem ce pretinde legea privitor la propunerea studiilor economice în școale, ce s'a făcut din partea noastră în această privință și cari sînt rezultatele la cari am ajuns.

Între studiile economice, ce trebuie propuse în școale se numără:

1. Pomăritul și legumăritul;
2. prăsirea și ținerea animalelor de casă folositoare, etc.;
3. economia casei, între cari ca cele mai principale (pentru fete):
  - a) lucrări de mână femeiești: împletitul, croitul, cusutul cu mîna și cu mașina și cârpitul;
  - b) spălatul și călcatul albiturilor;
  - c) gătitul și mîncăritul etc.

Legea școlară din 1868 pretinde, ca fiecare școală populară, fiecare preparandie de feciori și de fete etc, să-și aibă grădina proprie, care să o folosească ca mijloc de învățămînt neapărat trebuincios spre ajungerea scopurilor sale.

Satisfăcut-au autoritățile noastre școlare confesionale privitor la înființarea și folosirea grădinii școlare?

Autoritățile superioare, trebuie să recunoaștem, au făcut tot posibilul. Au indicat calea, au arătat folosul grădinilor, au dat ordinațiuni peste ordinațiuni. Nu mai puțin au stăruit senatele școlare și oficiile protopopești. În comună însă calea s'a infundat. Oficiile parohiale și senatele școlare parohiale în mare parte, nu putem zice, că au stăruit îndeajuns în această direcțiune și, unde ele au stăruit, nu s'a

ajuns nici pe departe scopul, din cauza altor factori, a căror lucrare a fost și este de asemenea indispensabilă. Primăriile și reprezentanțele noastre comunale din foarte multe comune n'au dezvoltat în decursul timpului nici un interes față de grădina școlară. Și în fine învățătorul, care este chemat să stăruie și el pentru înființarea grădinii, și îndeosebi pentru cultivarea ei împreună cu tineretul, a făcut doară și mai puțin. Nu credem să ne poată desmînți cineva, când susținem, că nici un obiect de învățămînt din școalele noastre nu e mai neglijat decât economia, și învățătorul de nimica nu se interesează mai puțin decât de grădina școlară.

Această aserțiune am dovedit-o cu un exemplu adus în nr. 30 al „Rev. Econ.” sub titlul „Grădinile de pomi școlare” în protopopiatul gr.-cat. al Sibiuului, și am putut-o ilustra și cu altele.

Oare poate fi cauza acestui rău, a acestei neglijențe condamnabile?

Oare n'a ajuns baremi preoțimea și învățătorimea noastră să se convingă de importanța grădinii școlare pentru învățămînt și educațiune? Oare nu știu baremi acești doi factori din comună, că ea este o neapărată trebuință a timpului în care trăim? Și oare nici-acum se nu știu baremi majoritatea învățătorimii noastre, că ori-ce școală populară, dacă este să se corăspundă cerințelor timpului, trebuie să se folosească de grădina școlii ca mijloc de învățămînt?

Se vede, durere, că cei mai mulți nu sîntem încă convinși de importanța grădinii școlare, prin care se poate răspândi multă, foarte multă cultură adevărată în masa poporului.

De aci puținul interes, ce se dezvoltă în genere pentru grădina școlară, prin care misiunea cea grea a școlii s'ar pute apropia cu pași repezi de ținta sa.

Ce fac preparandii noastre spre ajungerea acestui scop?

Desvoltă ele destul zel și lucră cu deplină pricepere? Și au ele la îndemână toate mijloacele trebuincioase?

Dela începutul erei constituționale preparandii noastre au la îndemână câte o grădină, în care obiectele economice să se poată preda în mod practic

„Țăranii noștri”.

Piesă populară în 3 acte

de N. Macovisteanu.

Timpul: cel de față. Locul: o comună română.

Persoanele:

Traian, țăran, Toma, țăran avut,
 Lenuța, soția lui, Eva, văduvă bătrână
 Anica, nepoata ei, Moise,
 Costică, june, Sara.
 Coriolan, învățător,
 Țărani, țărance, etc.

Actul I.

Reprezintă o casă țărănească.

Scena III.

Lenuța și Eva.

Eva (într-o suspinând): Ei, ei a trecut vremea mea și pace bună... de aș mai putea fi odată tină... uite cum am încărunit.

Lenuța: Ai încărunit, dar ai încărunțit în bine.

Eva: Nu s'ar diochia bine.

Lenuța: Cătu-i, da-i destul.

Eva: Parcă bogăția face pe cineva fericit...

Lenuța: Asta tocmai nu, dar te scutește de multe griji și necasuri....

Eva: Așa era, dacă ar fi trăit fie iertat Tudor al meu (plânge) dar așa... mi-a dat de cap un năcaz după altul (suspina adânc) și dintre toate nevoile, iaca 'ți-o spun numai ție, grija măriișului mai mult m'a îmbătrânit....

Lenuța (rîzînd): Doamne mamă Evo, știi că ești goadă.

Eva: Tu rîzi, dar așa este... O! de eram eu cu 20 de ani mai înainte așa cuminte ca azi, nici un fir de păr nu mi-ar fi cărunț....

Lenuța: Zău, de te înțeleg....

Eva: Nu, tu nu mă înțelegi, dar 'ți-o spun eu îndată toată întâmplarea mea, (cu voce bună)... Murise Tudor al meu, toată lumea îmi era neagră, un an de zile zi de zi m'am dus la groapă și l-am tîmăiat, îmi era gîndul, tot la el, căci tare mi-a fost drag.... Copșii

erau mici, și eu trebuia să port grija și de ei, și de casă, și de câmp.... După un an au început să vină pețitorii cu droaia.... Venit-au oameni și mai cu stare și mai săraci, dar tot oameni de treabă și cinștiți, oameni cari m'ar fi scăpat de multe griji, eu însă nu voiam să știu de nici unul.... Vezi, Doamne, eram atunci încă tină și nu prea stam de vorbă cu ori-cine. Ghici de ce?!...

Lenuța: Cum aș ști eu ghici?! Doară de dorul și de durerea ce ai simțit după bărbatul dintăiu....

Eva (rîzînd): Nici vorbă!... De când rămăsese și învățătorul văduv, începusem a-mi uita de Tudor.... El, ce-i drept, nu mi-a vorbit nici-odată despre așa ceva, dar muierile ziceau că așa ar fi bine, el cu plata lui și eu cu pămîntul meu, am putea trăi foarte bine.... Și eu credeam babelor pe cum îmi cred și mie astăzi nevestele.... În toată Dumineca eram la biserică, la utrenie și la liturgie, la sărbători mai

În unele au predat și predau obiectele economice specialiști, absolvenți ai academiei agricole. Ear' unde au lipsit și lipsesc specialiștii, au purtat și poartă această sarcină bărbați zeloși, cari de sigur au stăruit să-și însușească cunoștințele trebuincioase și să le poată preda elevilor.

Cum se face totuși, că învățătorii eșiți din preparandile noastre — să nu uităm nici pe cei eșiți din preparandile de stat, că nici acestia nu s'au mai buni decât alții — cum se face de ei n'au întreprins și nu întreprind aproape nimic în interesul promovării economiei prin școală?

N'au isbutit doară pân' acum profesorii pentru studiile economice să inspire elevilor interes și dragoste față de obiectele economice, obiecte de primul rang pentru preparandii și în deosebi pentru școalele sătești?

Nu le-a succedat doară elevilor să-și însușească dexteritățile necesare barem la prăsierea și nobilitarea pomilor și la cultura celor mai de trebuință legume?

Ori doară numărul obiectelor de învățământ din preparandii și celelalte școale este prea mare, și cu chipul acesta nu mai ajunge timpul și pentru obiectele economice?

Sunt oare obiectele economice mai greu de propus și mai anevoie de înțeles decât alte obiecte de învățământ?

Ori apoi sunt și alte cauze, cari țin în loc pornirea unui progres pe terenul economic cu ajutorul școlii?

Răspunsul la aceste întrebări nu e ușor. El însă ni-se va înlesni printr'un exemplu analog din viața școlii.

Între obiectele de învățământ economice se poate pune ca unul de importanță foarte mare: lucrul de mână, ce este obligatoriu în toate școalele de fete din orașe și din sate.

Cum adevărat stă chestia lucrului de mână în școalele noastre de fete!

Să o spunem drept: pretutindenea, unde o învățătoare pune piciorul, vedem urme de activitate din primul an. Învățătoarele propun și celelalte obiecte de învățământ în rînd cu colegii lor, cu învățătorii, în foarte multe cazuri țin deget cu ei, une-ori îi și întrec, rar de tot rămân în urma lor, și pe lângă ace-

stea o adevărată muncă de furnică și albină peste întreg anul în propunerea lucrului de mână, astfel că pe când marea parte a învățătorilor nu poate arăta ca dexterități tehnice — la examen, decât niște probe — numite caligrafice, — învățătoarele au produs cu fețele în decursul anului sute de obiecte de industrie casnică, proprie a cultiva ochiul, mîna, judecata și inima, cum și a le inspira fetelor dragostea de muncă și a răspunde în același timp la nenumărate trebuințe neapărat necesare la casă.

Este nu numai justă pretensiunea dar' e și cu puțință, că ceea-ce fac învățătoarele în direcția lucrului de mână și peste tot a industriei de casă, să facă și învățătorii, dacă nu în alți rami ai economiei, cel puțin în privința pomării și legumării. Pe când învățătoarele muncesc în decursul an școlar cu atîta zel pentru propunerea lucrului de mână, și la examene dovedesc rezultate așa frumoase, tot așa ar trebui să muncească și învățătorii, ca la examen, văzînd grădina școlară ca un raiu, încărcată de fel și fel de pomi și altoi, de fel și fel de legume și flori, și copiii și copilele înzestrați cu cunoștințele și dexteritățile de lipsă să ridice inima publicului privitor.

Că nu se face așa aici acolo, unde este grădina școlară, trebuie să o scriem indolenței condamnable a învățătorimeii, pe care o trimitem, cu cuvintele din scriptură... Mergi la furnică (învățătoare) o învățătoare și urmează văzînd căile ei și fi mai înțelept decât dînsa...

Cultivarea viței americane.

S'a adevărit, că vița noastră nu e în stare să lupte în contra *filozerii* și *peronosporii*, cei doi dușmani neîmpăcați ai ei, și nu rămâne alta decât viile pustiite să se înlocuiască cu altele, constătătoare din viță americană.

Între lucrările de lipsă la cultivarea viței americane cea dintăiu este: *rigolarea* sau săpatul la afunzime. Locul, unde e de a se planta vița americană, se sapă în decursul iernii. Săpătura se face astfel: la capătul din jos al viei se

sapă de-alat un șanț afund de 79—100 cm. și de larg de 70—80 cm. Pămîntul scos din șanțul întăiu rămîne deocamdată unde s'a aruncat; cel din șanțul al doilea, se aruncă în șanțul întăiu, dar' astfel, ca pămîntul dela suprafață să vină în fundul șanțului și cel din fund să vină la suprafață. Așa se urmează pînă se rigolează întreg locul.

Primăvara de timpuriu săpătura se mărunțește și obște cu ajutorul greblei, se formează rîndurile, și locul pentru fiecare viță se însemnează cu câte un par. Depărtarea vițelor trebuie să fie de 100—110 cm. și tot atîta și a rîndurilor. N'ar fi bine ca și în viile cele nouă să se vadă neregula din viile vechi, unde în foarte multe, nici nu e vorbă de rînduri regulate și vițe puse la asemenea depărtare.

Cu o săptămână înainte de sădit se sapă gropile; aceste trebuie să fie înșpre răsărit dela par. Marginea de cătră par a groapei să fie costigă și vița să se așeze mai mult culcată.

Sădirea viței se face începînd de pe la mijlocul lui April pînă la sfîrșitul lui Mai.

De sine se pricepe, că la sădirea viței omul să fie cu mare grijă: rădăcinile să se așeze bine, locul altoirii să rămână cam 2—3 degete afară din pămînt și peste viță se pune țîrînă amestecată cu nășip; gunoii nu e de lipsă. După-ce astupătura s'a făcut pe jumătate, pămîntul se îndeasă cît mai bine cu un maiu făcut anume și se urmează mai departe cu îngropatul.

Partea viței, unde ea a fost altoită, trebuie să fie tocmai la suprafața pămîntului și se acopere cu nășip. Dacă nășipul ar fi prins scoarță, aceasta la 2—3 săptămîni după sădit se sfîrșește cu degetele, ca tinerele odrasle să poată eși la iveală fără impedecare. Când odraslele sînt de 3—4 degete, ceea-ce se întîmplă cam la 4—5 săptămîni după sădire, se stropesc cu apă, în care s'a topit peatră vînetă amestecată cu var.

Cu chipul acesta tinerele odrasle se scutesc în contra peronosporiei, care pe cum se știe îndeobște, atacă frunzele; stropitul cu apă de peatră vînetă se repetă de 3—4 ori în timpul

mari și la vecernie, numai și numai ca să-l pot vedea pe învățătorul... Cînta frumos, precum cîntă și azi și tot întindea din grumazi cînd suia cu glasul, ...ear' eu credeam, că ridică capul să mă vadă pe mine, și toată roșiam în față...

El vezi bine, nu știa de toate astea nimic ori nu voia să știe...

Așa a trecut o zi după alta, eu am început dela un timp să îmbătrănesc și bucuros aș fi luat pe ori-care... Vezi așa dragă Lenuța, m'a încărîntit grija dragostei fără de vreme...

Lenuța: Lasă mamă, Evo, că-i bine așa, numai tu să fi sănătoasă...

Scena IV.

Traian, Lenuța și Eva.

Traian (întră voios): Bine ai venit mamă Evo, dar' ce veste ne-ai mai adus...

Eva: Nimic dragă, nimic, prasnice nu sînt, nunți nu se fac și alte noutăți nu prea avem la noi în sat...

Traian: Ai drept, că nunți și prasnice nu se fac, dar' se fac lucruri mai mari decît acestea...

Eva (curioasă): Oare ce poate fi?

Lenuța (cam ironie): Ei ce să fie, va fi earăși vre-un consorțiu...

Eva (rîzînd): Ca cel de acușă-i anu'...

Traian: Nu-i nimic de ris mamă Evo, o să facem un lucru bun numai voie să avem...

Eva: Voe veți ave voi, dar' nu veți prea ave de altele... (rîde).

Lenuța: Eară ati început lucruri, care nu-s de voi!

Eva: Ascultă de dascăl și de...

Traian (întrerupîndu-o): Da, da tocmai îmi spuse domnul învățător, că va merge la d-ta să vorbească ceva...

Eva (plăcut surprinsă, întrerupîndu-l): Cum? dl învățător zici va veni la mine...

Traian: Da, vrea să te roage să stai într'ajutor...

Eva: Eu, să-istau într'ajutor?!

O! de ce nu, de ce nu... (nerăbdătoare) mă duc, mă duc (vrea să plece).

Lenuța: Mamă Evo, dacă-i vedea pe Anica spune-i să vină acasă cu copiii...

Eva (grăbită): îi voi spune, îi voi spune, îi voi spune, de voi vedea-o, mă duc, mă duc, rămîneți cu sănătate...

Traian (privind spre stradă): Ian' uitați, ce face sărăcia; vedeți cum au plecat bieții oameni luând lumea 'n cap de foame!

Eva și Lenuța (deodată) Doamne fi cu ei...

Lenuța: Vezi mamă Evo, vezi năcazul lor și nu te mai vîieta că ai încărîntit fără de vreme...

Eva: Ai drept, ai drept, dar' mă duc, mă duc, că mă va aștepta dl învățător (se aude lătrat de cîne, Eva pleacă, la eșire se întîlnește cu grecul (evreul), și cuprinsă de spaimă se întoarce închi-zînd ușa după ea). Vai de mine Traiene, ian' vezi parcă ucigă-l crucea stă înaintea ușii... se aude lătrat de cîne.

Traian (deschide rîzînd): Mai știi! o fi... (Va urma).

verii. Cu privilegiul întâietății stropiri se pune peatră vinetă mai puțină în apă, ca nu cumva fiind prea tare mai mult să strice decât să ajute. La celelalte stropiri treptat apa se face tot mai tare.

Pentru-ca să-i umezească bine, via nouă trebuie să se sape mai de multe ori; când sunt de 25—30 cm. odraslele se curăță de cărcei și se leagă pentru întâia dată de pari. Aceasta însă e o lucrare foarte gingașă, pentru-că odraslele se rup ușor—și prin urmare trebuie să se purceadă cu mare grijă. Nici săpatul dintău nu e mai puțin gingaș, pentru-că în decursul lucrărilor pământul s'a bătucit și întărit, astfel că săpându-se înghii mari, acestea pot să ajungă pe odrasle, nimicind mulțime din ele. Și tocmai de aceea trebuie să se caute un timp potrivit spre acest sfârșit s. p. după o ploaie.

Despre celelalte lucrări cu alt privilegiu.

R. Simu.

Ingrășarea găștelor.

Apropiindu-se timpul priincios, pentru de-a proceda la ingrășarea acestor paseri atât de căutate și gustate de unele persoane, cred că fac un serviciu dând metoda de ingrășare rațional.

Gâsca este un animal domestic, care este cel mai ușor de ingrășat: această operație ține aproape patruzeci de zile și se face de obicei în două epoci ale anului: primăvara și toamna. Acest din urmă sezon e însă cel mai priincios, căci dă rezultatele cele mai bune.

Pentru a obține starea cea mai completă de grăsime a găștei, cu deosebire aceea când ficatul ia o dezvoltare fenomenală, care constituie mănecarea cea mai căutată (le foie gras) trebuie să procedăm ca specialiștii din Taubausa și Strasburg, unde aceste paseri sunt crescute și ingrășate pe o scară foarte întinsă.

Eată cum se procedează în aceste localități, după D. Pelletan, care descrie procedeul în tratatul său »Pigeons Dindous, Oies, Canards«.

Hrana, aproape exclusiv, a găștelor de ingrășat este cucuruzul uscat, sau pe care-l ținem câteva ceasuri în apă; cantitatea necesară pentru ingrășarea completă a unei găște este de aproape 65 chlg.

Gâștele sunt închise într'un loc strimt și întunecos, unde sunt îndopate de două sau trei ori pe zi, după-cum voim ca ingrășarea să aibă loc mai curând sau mai târziu. Ne servim pentru îndopat de o pâlnie, al cărui tub e tăiat în forma ciocului de flaut și rotunjit ca să nu rănească gîtul animalului. Se ia fiecare găscă între genunchi, i se deschide ciocul introducându-i se pâlnia în beregată (esofag), apoi se toarnă cantitatea de grăunțe, care se indeasă ușor cu un bețișor rotund. Din când în când în timpul acestei operațiuni i se dă găștei câte puțină apă sărată.

Astfel tratată, găscă ajunge greutatea de 10—11 kilograme, cel mult, și 8—9 cel puțin. Ficatul ei se mărește de trei ori cât volumul său obișnuit; ear' greutatea li ajunge adesea peste 500 și chiar 700 grame. În această stare de

ingrășare, sângele găștei se decolorează, tot asemenea și ficatul ca și carnea din cauză, că sunt încărcate cu globule grase.

În Alsacia, la Strasburg și prin împrejurimi, găștele se ingrășă cu deosebire și în singurul scop de-a obține supraingrășarea ficatului.

Pentru aceasta paserile sunt închise în cotinețe curate, împărțite pe compartimente individuale; fiecare compartiment e așa de strimt, încât animalul nu se poate mișca din loc, și nici atinge cu vecinele sale. Părețele din față al cotineței are o deschizătură, pe unde găscă poate scoate doar capul spre a bălăci cu ciocul într'un vas cu apă curată, în care se pune puținel cărbune de lemn bine pisat.

Gâștele se indoapă de două ori pe zi, fie cu mâna fie cu pâlnia, hrănindu-le tot cu porumb uscat sau care a stat 2—4 ore în apă, în care s'a pus puțină sare sau un cățel de usturoi.

După fiecare îndopare lăsăm găștele în libertate câteva minute, după care le punem în închisoarea lor până la noua operație a îndopării. Aceste închisori trebuie să fie așezate într'un loc cam întunecos, liniștit și cu o temperatură dulce și uniformă.

După două-zeci sau douăzeci și două de zile de tratament ce am arătat, se administrează găștelor în fiecare zi, timp de 4—6 zile, câte o linguriță de ulei de mac.

Ingrășarea se termină în 24—26 de zile, dar de multe ori animalul nu poate suporta regimul la care e supus. În acest caz se taie înainte spre a nu muri; de aceea cel ce îngrijește de paseri trebuie să fie cu atențiune pentru fiecare spre a-i observa zilnic dispoziția și starea sănătății.

La primul moment s'ar părea, că sistemul de ingrășare e greu, dar e destul ca să-l înceapă și să aibă voința cineva pentru aceasta și va vedea ce rezultate frumoase obține.

A XII-a

Expoziție de vite

aranjată de »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului«.

(Urmare și fine).

III. DISPOZIȚIUNILE DE PREMIARE.

A. În general.

1. Scopul expoziției este mai ales a urni și încurajia adevărata propășire în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intențiunea vedită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu seamă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia și inteligența dovedită în realizarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele, altcum defectuoase încâtva, se pot premia în rînd cu vitele oarecum desăvîșite. Întrevenind împrejurările de mai sus, chiar și întâietate se va da vitelor de a doua mână. Dar, nici măcar în totală lipsă de alte mai bune nu este lertat a premia vite hotărît rele sau avînd scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă outare grupă nu cuprinde indetule vite vrednice de premiat, premiile, ce ar prisosi se pot de-

stina pentru o altă grupă. Premiile, care din una sau altă cauză nu s'ar fi împărțit, se înapoiază reuniunii.

4. Aceia, care au prăsit înșiși vitele, vor avea întâietate față cu aceia, care au spus vite prăsite de altoineva.

Nimenea nu poate fi premiat, care n'a ținut vita în grija proprie $\frac{1}{2}$ an cel puțin.

5. Același esponent nu poate dobândi decât un singur premiu în aceeași grupă. Față cu cel premiat în outare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate, presupunînd că vitele lor sînt deopotrivă.

B. În special.

I. Bovine (viței, vaci, tauri).

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, care întrunesc în mare măsură însușirile vitelor mari, puternice, frumoase la trup, blînde, lăptoase, bune de prăsilă și de ingrășat.

Față cu vitele corcote se va da întâietate vitelor din rasă curată.

2. Între scăderile, care nu îngăduie premiarea se numără: Trup bolnăvicios, murdar, cu totul slăbit sau cu boale înăscute, cum și scăderi care supără vederea (d. e. un corn rupt, un mers prost, rane urite etc)

3. Ca semne de lapte mult se consideră trup prelungit, piept larg și foale șerpuit de vine groase; uger plin și mare, nu prea cărnos, nici prea gros, înzestrat cu păr scurt și moale și avînd patru țipe moi, deopotrivă de mari; piele molatică, păr subțire și privire blîndă.

4. Ca bune de ingrășat sînt a se considera mai ales vitele trunchioase cu capul mic, oase subțiri, piept larg și cărnos, șolduri îndepărtate, coapsă lătareată, piele mișcacioasă, păr moale.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu seamă vitele osoase, cu picioare cam lungi, piept larg și rotunzit, șolduri puternice, copite sănătoase, mers vioiu și regulat.

II. Oi.

1. Ântăietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnose, lăptoase și bogate în lână frumoasă și subțire, moale și lungă, deasemenea se cuvine întâietate oilor de soiuri vestit și însoțite de miei cu blană aleasă.

2. Rasa țigăie și stogoșe se preferă rassei bărsane (turcane).

Din ședința comitetului central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului« ținută la Sibiiu, în 6 Septembrie n. 1901.

Dem. Comșa, V. Tordășianu,
president. secretar.

SFATURI.

Când se culegem poamele iernatice? Până-când sînt frunzele de pe pomi încă verzi și nu cad, cresc și merele și perele iernatice. De aceea să nu le culegem înainte de a îngălbini și căde frunza. Peste tot să nu le culegem până nu începe să înghete tare noaptea, căci numai atunci înceată și circulația sucului prin pomi și poamele nu cresc mai departe.

1	hl. c. cincantin pe tului	dă	55-60	litri boane.
1	"	"	48-52	"
1	"	"	43-48	"
1	"	"	52-55	"
1	"	"	57-60	"
1	"	"	61-62	"

CRONICĂ.

Denumire. Dl. Victor Ancean, notar la tribunalul din Sibiu, este denumit sub jude la judecătoria cercuală din Baia-de-Criș.

Cununie. D-nul Ioan Furdianu și d-șoara Lucreția Nicorescu își anunță cununia, ce se va ține în 16/29 Septembrie a. c. în biserica gr.-or. română din Făget.

Waldstätten în România. După o sigură informație inspector general al armatei austriece F. Z. M. contele Waldstätten cu un număr de oficeri va asista la manevrele din Rîmnicele armatei române. La aceste manevre sînt concentrați 55 mii de soldați infanteriști.

Din archidieceza Blajului. Cu termenul de 15 Oct. se iese concurs pentru ocuparea parohiei patronate Roșia-montană, districtul Roșiei. Petițiile au să cuprindă biografia competentului și să arete activitatea lui de până acum.

Cărți apărute. *Supplex Libellus Valachorum*, de domnul Dr. Elie Dăianu, a apărut acum de curînd în text latin și român într-o elegantă broșură. Preț 1 cor.

— **Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului«**, a scos în traducere o broșură cu folositoare instrucții. Broșura are titlul *»Povești pentru apărare împotriva gîrgărițelor care strîdelesc mugurii«*. Preț 10 bani. De vânzare la Reuniune în Sibiu.

A șeptezeci și șesa confiscare. »Deșteptarea« din Cernăuți a îndurat cu nrui seu din Joia trecută a șeptezeci și șesa confiscare a primului articol. Felicităm din inimă redacția pentru acest însemnat record ce l-au ajuns în lupta pentru drepturile Românilor bucovineni.

Contra viperelor. Înmulțindu-se foarte tare viperele și alți șerpi veninoși în comitatele Scepus, Lipto, Caraș-Severin, Timiș și Hunedoara, ministrul de interne a dat o ordinațiune, prin care se statorcesc premii de câte 50 bani pentru fiecare cap de viperă. Se înțelege, că premiile se dau numai pentru omorîrea de șerpi veninoși, nu și de cei nestricăcioși.

Contra cămătarilor. Preotul catolic din Ciongrad, Antoniu Hegyi a scris în foaia »Tigzavidék« trei articole în contra cămătarilor Jidani. Procuratura din Seghedin i-a intentat proces de presă pentru că ar fi »vătămă« pe Jidani. Curtea ou jurați i-a declarat însă nevinovat.

Mustrarea conștiinței. În Franța a fost ucis acum 2 ani un negustor, când călătoria pe tren. Familia lui a publicat, că dă 10.000 de lei celui ce îl va descoperi pe ucigaș, dar până acum îndesert. Zilele trecute a primit veduța ucisului următoarea epistolă: »Vă fac cunoscut, că pe bărbatul d-tale eu l-am ucis. Mustrarea conștiinței nu-mi dă pace. Știu, că mă dau pe mîna morții, dar nu-mi pasă, mai bucuros mărturisesc totul. Artur Strubbe, soldat în legiunea străinilor din Algeria«. Soldatul e acum în închisoare. Advocații își sparg capul, că oare cele 10.000 de lei nu va trebui să i-le plătească veduța, de oare-ce ucigașul a descoperit pe ucigaș. Atîta ar trebui, ca să mai fie și premiat.

Inmormîntarea lui Mac Kinley. Ziua înmormîntării lui Mac Kinley s'a sîrbat în New-York în modul următor: Toate prăvăliile au fost închise, nici trenurile, nici vapoarele nu mai circula. Sute de mii de oameni eșiră din biserici, unde s'a făcut parastas. Fiecare avea un semn de jale. Mulți purtau vioarele, cari au fost florile cele mai plăcute ale lui Mac Kinley. Punct la 2½ ore s'a dat signalul, că în Canton s'a început serviciul înmormîntării. Toate clopotele au început să sune și oamenii au stat toți pe loc. Bărbații și-au descoperit capetele și toți au început să se roage. Tăcerea cea adîncă era întreruptă numai de plînsul femeilor. După 5 minute a intrat eară vieată în masele amuțite.

În preajma alegerilor. Bătăile și vîrsările de sânge continuă prin țeară. În Cașovia s'a născut ceartă între alegători, pe cari au vrut să-i potolească poliția. S'a escat apoi ceartă între poliție și popor, acesta au aruncat cu bolovani, poliția a tăiat cu săbiile, și urmarea a fost, că vre-o 40 de răniți au rămas pe câmpul de luptă.

— În Cristurul-săcuiesc s'au luat alegătorii de cap, dar' pagubă au plătit-o mai cu seamă Țigani, cărora le-au spart toate instrumentele de muzică. Un Săcuieu a rămas lat, popii Gálfalvi János din Gagy i-au rupt un picior.

Fapta unui nebun. În Vislo (l. Biserica-albă) a fost un nenorocit reîntors de curînd din casa nebunilor. Săptămîna trecută au aprins două case. Focul s'a lăsat în mod îngrozitor, așa că curînd treizeci de case au fost prefăcute în scrum. O femeie bătrână încă a ars, doi copii mici au fost călcați de pompa de foc și muriră după câteva ore. Nebunul a fost ucis de mulțime cu furcoale.

De-ale domnișorilor. Un doctor în drepturi, candidat de avocat din Seghedin a dus o vieată așa de destrăbălată, încât s'a văzut incurcat în datorii, cari și pentru părinții lui au fost prea mari, așa că n'au vrut să-l mai ajute. Tioălosul a spart atunci casa de bani a tatălui seu, furînd tot ce a aflat în ea. Tatăl seu a făcut arătare la poliție și domnișorul e silit acum să întrerupă pentru cîtva timp traiul cel bun.

Hoții și scheletul. Niște hoți au intrat într-o noapte în sala, în care se păstrau colecțiunile gimnasiunii din Ghiocin. Neavînd ce face cu sculele aflate acolo, s'au apucat să spargă un dulap mare, în care credeau, că vor afla lucruri de preț. După-ce au spart dulapul, au căzut peste el un schelet de om, care i-a spăriat așa de tare, încât au fugit ca nebuni, lăsându-și la fața locului haine, pălării și instrumentele de spargere.

Căderea unui meteor. Vineri seara locuitorii comunei ungurești Hosszumező au fost cuprinși de spaimă. Un meteor greu de 8 mîji metrice a căzut cu mare zgomot și s'a cufundat adînc în pămînt. El răspîndea o căldură atît de mare, încât nu putea nimeni să se apropie de el.

Necrolog. Ilie I. Henteș, proprietar în Ocna-Sibiului, după lungi și grele suferințe, împătît fiind cu sfîntele Taine, a adormit în Domnul Duminecă, în 9/22 Septembrie a. c., la 4½ ore d. a., în etate de 57 ani și al 29-lea al căsătoriei. Rămășițele pămîntești s'au așezat spre vecinicia odihni în cimiterul gr.-or. din Ocna-Sibiului.

La fondul de 20 bani întemeiat de »Reuniunea sodalilor români din Sibiu« pentru acuirea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriașilor români din Sibiu, au contribuit următorii: Iacob Popeneciu, protopr.-jude, Veneția-inf., Ioan Popeneciu, preot, Alexandru Popeneciu, școlar, George Popeneciu, plugar, Nicolae Popeneciu, econom, Nicolae Nic. Popeneciu, plugar, Ieronim Popeneciu, econom, Samuilă Popeneciu, plugar, toți din Veneția-inferioară și dela fiecare câte 20 bani; Amalia S. Popeneciu, (Veneția-inf.) 40 bani.

»Atentat contra limbii maghiare«. Senatul școlar din Biserica-albă în ședința reprezentanței orașenești a propus, că: după-ce Biserica-albă, respective înregul vechiu district grănițesc cam de 30 de ani încoace a fost unit cu țeara mamă, să nu se afle vecinic în poziție excepțională în privința afacerilor școlare și să nu aibă numai datorințe, ci și drepturi, legile țării aduse pentru educațiunea poporului în toată estensiunea lor să intre în vigoare. S'a hotărît, ca să se aștearnă o cerere ministrului, în înțelesul căreia naționalitățile și confesiunile să poată introduce în școalele lor limba maternă pentru toate obiectele. Din incidentul acesta foile șoviniste tipă de spaimă, că se face atentat contra limbii lui Árpád și au obrazul a pretinde încunjurarea legii, când e vorba de drepturile naționalităților.

De-ale Rușilor. Mai multe torpiloare rusești au intrat pe Dunăre în România până în portul dela Galați. Fiind aceasta o necuviință, guvernul rusesc trimite la sfîrșitul acestei luni pe generalul Constantinovici, guvernatorul Basarabiei, la Iași și de-acolo la Galați, unde va aduce regretele șefilor săi d-lui general Băicoian, comandantul Corpului III. de armată, pentru incursiunea făcută în brațul Chilie de torpiloare rusești. Oficerii ruși, cari s'au făcut vinovați, sînt deja transferați prin orașe din Siberia.

Grijiți de copii! În curtea unui plugar din Vadászerdő ferbeau lietar (miere) de prune. Unei fete a acestuia, apropiindu-se prea tare de foc, i s'au aprins hainele. Până să-i sară în ajutor bîata copilă a murit din cauza arsurilor.

— Din Stănești pe Siret se scrie, că Sămbătă în 14 Sept. a. c. a picat băețelul în vîrstă de un an și jumătate al lui Petrea Căstureac de pe cuprînt în gura vetrei plină de jăratie. Băețelul a fost scos în urmă la țipetele sale de părinți prin ușa vetrei, dar' ce folos, că fript mai de tot a murit în urma ranelor. Părinții cari nu erau în casă și l-au lăsat astfel fără paza, au acum a răspunde înaintea judecătoriei.

Doamnele și bucătăria. În Sângiorgiul-de-pădure d-na Zeyk, nevasta marelui proprietar de-acolo, s'a apucat să facă o friptură cu foi de dafin (turben). Necunoscîndu-le bine, a pus în locul lor foi de oleandru, cari sînt veninoase. Mîncînd din friptura aceasta, s'au arătat numai decît semnele înveninării și noroc cu medicul venit îngrabă, că plătea scump încercarea de-a se apuca ea să facă de mîncare.

Terorismul din Șiești. Sămbătă erau să se țină procesiunile evlavioase obișnuite în tot anul la biserica din Șiești. Ca și în trecut, autoritățile politice au trimis însă la fața locului întru împedecarea acestor procesiuni o trupă de gendarmi înarmați. Amărăciunea poporului e la culme. Toți pații făcuți pe la autorități și la episcopul Szabó au rămas fără rezultat.

Promoțiune. Domnul Lucian Borgia din Sibiu a fost promovat Sâmbătă în 21 Septembrie a. c., la gradul de doctor juris de către universitatea din Cluj. Felicitările noastre.

Dela petrecerea poporală. La inițiativa luată din partea „Siebenbürgisches Karpathenmuseum”-ului din Sibiu s’au făcut în atelierul fotografic E. Fischer un număr mai mare de fotografii ale celor mai caracteristice porturi populare, între care și mai multe din cele-ce au fost premiate. Portretele, cari s’au încorporat colecției museului mai sus amintit, s’unt escelent succese.

Încă în decursul petrecerii populare s’au cumpărat prin custodele museului, domnul Emil Sigerus, vre-o câteva bucăți din îmbrăcămintele țărănești, cari deasemenea s’unt espuse în museul carpatin al Transilvaniei. („Siebenbürgisches Karpathenmuseum”).

Societatea de lectură „Andrei Șaguna” s’a constituit în ședința sa ținută în 2/15 Septembrie a. c., sub presiul prea onoratului domn director Dr. Eusebiu R. Roșca în modul următor: președinte Dr. George Proca, prof. seminarial; vicepreședinte George Tulbure, cl. c. III; archivar și not. al com. Dumitru Borgia, cl. c. III; notar al soc. Nicolae Perian, cl. c. I; cassar Nicolae Fodorian, cl. c. II; controlor Remus Roșca, cl. c. I; bibliotecar Ioan Morariu, cl. c. II; vicebibliotecar George Preșmerian, ped. c. I; redactor al foii „Musa” Zaharie Mihăițan, cl. c. III; econom Ioan Dima, ped. c. III.

Membrii comisiei literare: Augustin Bodea și Ioan Romoșan, clerici c. III; George Bărescu și Nicolae Șoneriu, clerici c. II; Aurelian Oancea și George Tocit, clerici c. I; Eugen Crăciun și Nicolae Vlad Stezar, ped. c. III; Ioan Pascu, ped. c. II.

Joc primejdios. Copilul de șese ani al țăranului Mitru Popa din Feketegyőrös își legase o funie de gât și alerga pe stradă jucându-se de-a caii. Trecând o căruță pe acolo, a legat capul funiei de șirigla ei sărind apoi plin de voce după ea, fără să-l observe omul din căruță. Plecând ca la fugă, bietul copil a fost tirat după căruță rămânând mort până să oprească căruțașul.

Daruri pentru biserică. Domnul Marian Herbu a donat bisericii din Bania (Bănat) două cruci în preț de 12 floreni.

— Dl. I. Dordea, fost preot în Birghiș a făcut o fundațiune de 110 cor. pentru biserică noastră, cu condițiunea, ea după 5¹/₂ ani din interese să se folosească spre împodobirea bisericii până la anul 1921, ear’ de atunci încolo ¹/₂ din venite, rămânând ¹/₂ să fie capitalizat. *I. Oros*, epit. I.

Rectificare. Un domn, care a înscălit Ioan German, a făcut proasta glumă, de a trimis la „Tribuna” din Sibiu înștiințarea, că domnul Sebastian Radu și domnișoara Virginia German din Gabrud ar fi fi fidanțați. Din greșală — căci numai înștiințări *tipărite* se dau în foaie — corespondența au ajuns în tipografie și s’a tipărit pentru „Tribuna”, de unde am luat-o și noi. Acum aflăm, că din tot lucrul nu e nimic adeverat. E semn de lipsă de cultură, când cineva face un astfel de lucru față de un bărbat, dar a batjocori o femeie, care nu se poate apăra, e mai mult decât bădăranie.

Pentru cei-ce merg la America. În urma uiciderii presidentului Mac-Kinley, s’au înăsprit foarte mult măsurile la debarcarea în New-York. Călătorii, cari nu vor avea pașapoarte în regulă, vor fi trimiși eară înapoi în Europa, fără să fie lăsați să pășească pe pământ american.

Petrecere. Tinerimea adultă română din Agnita sub conducerea învățătorului Ioan Paicu invită la producțiunea teatrală împreună cu cântări și declamări, ce se va aranja Duminecă, în 16/26 Septembrie 1901 în sala hotelului Agnita. Începutul ¹/₈ ore seara. Locul I. 1 coroană, loc. II. 70 bani loc. III. 50 bani. Familia a 3 persoane 2 cor. 40 bani. Venitul e destinat spre scop filantropic. Ofertele se vor cuita publice. După producțiune urmează joc. Musica din Făgăraș.

La școala de cadeți din Sibiu a fost primit și Stefan Sarkadi din Oradea-mare.

Agata Bărescu, vestita tragediană (teatralistă) română e greu bolnavă, după-cum spun foile din Berlin. La sfatul medicilor nu va mai putea juca mult timp.

De-ale brigantilor bulgari. Brigantii bulgari, cari au răpit pe misionara americană Miss Stone, au cerut ca preț de răscumpărare 30.000 lire turcești. După-cum se vestește, ei ar fi aplicați să-și redea libertatea fără răscumpărare, dacă persoanele condamnate până-acum în mișcările macedonene vor fi amnestiate de guvernul turcesc.

— Doisprezece briganti bulgari au atacat lângă satul Racovo călători macedoneni, jefuindu-i. Pe frații Zoton i-au dus la un loc ascuns, unde i-au supus la chinuri îngrozitoare. Pe urmă i-au tăiat unuia dintre frați capul, pe care i-l-au celuilalt, ca să-l ducă acasă. Causa acestei cruzimi se explică din împrejurarea, că familia Zoton a luat adese-ori poziție contra agitațiunilor comitetului macedonean.

„Clips de repaus” un volum elegant de schițe și narațiuni scoase din relațiunile noastre de viață, scrise de pseudonimul Sorcovă, sub care se ascunde un autor român ardelean de cel mai bun nume, va apărea în estensiune de circa 12 coale de tipar 8° în tipografia A. Murășan din Brașov, pe la mijlocul lui Octomvrie a. c. Prețul de abonament: 2 cor. (Pentru România 2 lei 50 bani). Pentru porto postal s’unt a se plăti de exemplar pentru Ungaria 20 bani (pentru România 40 bani). Colecțanții primesc după 10 exemplare abonate și plătite înainte unul gratuit.

Cuprinsul: Sărmanul Fekete Jóska. — Dintr-o carte din anul 1999. — Un signal de foc. — Un om al situațiunii. — Vodă Dospitu, al. cu nărozile. — Un căfel și un bal, cari mi-au păpat două cariere frumoase. — Din studiile mele despre prostie. — Istoria unei contre. — Moravuri contemporane. — La băile din Norioasa. — Răsunarea lui Sandușu. — Unul din Gura-Fleant. — Popa Sandru. — Mister William Sorcovă, reporter of „The New-York Herald”.

Somn de 22 zile. În spitalul Czarsskozd din Petersburg un bolnav cu numele *Mai Pikkalen* a durmit chiar 22 zile. Cu mare greu a succed să-l trezească din somnul letargic. Se credea, că în urma somnului o să-și fie mai bine. La câteva zile însă boala i-s’a agravat, tot corpul și-l simțea amorțit. De giaba i-l-au măsărat, starea nu i-s’a îmbunătățit. O zi mai târziu s’a observat la bolnav o stare psihică extraordinară, care îi pricinuia halucinații continue. După multe sbuciumări acum e alienat și i-l-au internat într-o casă de nebuni.

Dela petrecerile noastre. Tinerimea română din Uioara-superioară au aranjat la 1 Septembrie o petrecere de vară împreună cu producțiune teatrală. La această producțiune s’au distins tinerii Ș. Lazar, N. Șerb, N. Baci, Maria Nemeș, Elena Murășan, în piesa lui Negruzzi „Cărlanii”. S’au cântat prin corul mixt mai multe poezii și s’au predat mai multe declamațiuni, cari toate au plăcut mult. Între diletanți au mai fost și V. Haiduc, I. Sălăgian, P. Chioresan, Anisia Murășan, Ana Sasu și Ana Diau. Toți tinerii, încinși cu brăne naționale, s’au purtat foarte brav, așa că numai laudă li-se cuvine. După producțiune au urmat joc românesc și cină comună, la care ne-am petrecut tot cu cântece și jocuri naționale până în zori.

Această petrecere au uimit publicul român și pe numeroșii străini, cari au alergat ca să vadă teatru românesc. Reușita petrecerii se poate mulțumi zeosului Gregoriu Baci, pedagog, care nu și-a pregetat a instrua pe cei 12 tineri timp de 6 săptămâni în toată seara. De aceea îi aducem mulțumită lui, preotului nostru, care a dat mână de ajutor și bravului țăran Ioan Crișan, care ne-a dat ograda de 2-ori în folosul petrecerii, tot asemenea și publicului, care au fost de față.

Subtrăgând din venitul total de 70 coroane spesele, a rămas un venit de 50 coroane, care s’a dat pentru biserică gr-cat. din loc, ce a fost ars în anul 1898.

Au suprasolvit următorii domni: Bocșan (Uioara), 40 bani; Benedek Farkas (Uioara), 10 coroane și Ionász (Murăș-Uioara), 1 cor. 40 bani. *Ioan Ursu*, curator.

Dela curtea Țarului Alexandru III. Jules Hoche, profesorul de franceză a băieților fostului Țar Alexandru III, — a lui Nicolae — Țarul de acum și fraților sei, publică după însemnările ce și le-a făcut zilnic atunci, următoarele notițe interesante:

„Copiii lui Alexandru al III-lea, erau toți foarte prietenoși, supuși și curțenești.

Tatăl lor i-a obicinuit cu traiul familiar și a sădit în ei principiile de drept și dreptate, ceea-ce caracterizează și domnia lui. Între așa împrejurări, creșterea lor mergea întocmai ca și a băieților altor cetățeni.

Era cu mult mai liberală decât a prinților germani, dând băieților teren vast în cugetarea liberă și dezvoltarea individualității lor personale.

Nicolae, — pe atunci comandantul cazaților — trebuia să-și aștepte etatea de 18 ani până-ce i-a fost permis să fumeze prima țigaretă.

La astă etate de altcum, ajung prinții rusești maioreni, — de aici înainte le este permis să se amestece în afaceri de ale statului. Până la astă etate s’unt priviți de băieți.

Ei însă își petrec bine de altcum, — patinează, se sanie călăresc etc.

Dumineca apoi le e permis să și primească prietenii cu cari își petrec tare bine. La mâncare îi îmbracă pe toți în haine roșii. Aici s’unt serviți de către niște sclavi negrii, aceste animale fidele, — a cărora riset curios amusează mult pe băieții Țarului, — cari în decursul mâncării își petrec și cu aceea că aruncă unul în altul cu gloanțe de pâne.

Creșterea lor e incredințată generalului Danilovici, și alor doi profesori, unul francez și unul german.

Ucis de mașina de treerat. În Sânbenedec (comit. Murăș-Turda) țăranul Iosif Nica și-a adus mașina de treerat. Apropiindu-se prea tare de ea, i-l-au apucat, rupându-l peste mijloc. După puțin chin a murit.

Concurs. bis-șool. *Archid. gr.-or. Sibiu*. Parohiile din *Brad* (ppresb. Zarand) și *Sân-Petru* cu filia *Uciuc*, (ppresb. Hațeg). — Staț. învăț. din *Sân-Iacob-mureșan*, (ppresb. Turda).

Din diecesa gr.-or. *Arad* Parohiile *Pâncota* (ppr. Șiria), *Butani-Magiești*, *Baloie* (ppr. Peșteș), *Hodoni* (ppr. Timișoara).

Știri mărunte. Pe linia Moscova-Cazan la gara Tilvoff un tren militar s'a ciocnit cu unul de povară. Șese vagoane s'au sfărâmat. 53 soldați greu răniți.

— În Brema au arestat pe un anumit Goding, funcționar de bancă, constatându-se că a defraudat 74 mil de marce.

— Octavanii școlii reale din Zagreb au declarat grevă contra profesorului de matematică. Direcțiunea nu admite cererea lor și se crede, că clasa va fi eliminată.

— Eudokia Goucsarjuk, actriță de renume din Moscova, s'a aruncat din fereastra etajului al patrulea și a murit momentan. Causa: dragoste nefericită.

DIN LUME.

Uciagașul lui Mac Kinley condamnat.

Czologosz, uciagașul lui Mac Kinley, a fost condamnat la moarte. El a fost executat prin electricitate Sâmbătă.

Tarul în Germania și Franța.

Săptămâna trecută a vizitat Tarul Rusiei pe împăratul Germaniei la Danzig și pe presidentul republicii franceze. Cu acest privilegiu s'au ținut din partea căpeteniilor statelor deosebite vorbiri, accentuându-se în toate prietenia între state și dragostea de pace.

O primire din seamă afară strălucită i-s-a făcut Tarului în Franța, unde înes n'a voit să viziteze și Parisul, ci a stat numai în Dunkerque, Compiègne și mergând și la Reims, a vizitat vestita catedrală de acolo, în care se ungeau în timpurile trecute regii Franciei.

Rusia se pregătește să culeagă roadele ultimei vizite a Tarului în Franța. Scopul principal al acestei călătorii a fost facerea unui împrumut de un miliard de franci, cari se va și efectua, dar numai după trei luni. O parte mare din aceasta sumă e destinată pentru construire de nouă linii ferate.

Franța și Turcia.

În cercurile guvernului din Constantinopol sunt foarte indispuși din cauza atitudinii Rusiei și Franciei. Nerînduilele escat în apropiere de Aleppo sunt privite ca rezultatul așteptărilor franceze, deasemenea și vecinicia neodihnă a semintilor Drusilor. Și în Palestina ese tot mai mult la iveală propaganda rusească.

Între Franța și Turcia amenință să izbucnească un nou conflict. Ținutul dela vîrfurile capului Bab-el-Mandeb a fost cumpărat de comercianți din Marsilia încă înainte de 1860 dela șeicul Ali Tabalt Dureiu prin contract încheiat în toată forma în fața consulului francez din Aden. Franța a părăsit stațiunea, fără să fi renunțat la dreptul de proprietate. Turcia a ocupat terenul acela, Franța a protestat însă.

Burii și Englezii.

Răsboiul din Africa-de-sud intră într-o fază nouă. Forțele principale ale Burilor, concentrate sub comanda lui L. Botha, au stat în decursul ernii în caștrele întărite din munții Transvaalului de nord-est. Botha dispune după o estimatie portugeză de 15.000 oameni, între cari și mai mulți Europeni. Cât a stat în munți, a recrutat în continuu oameni și a adunat munițiuni și proviant. Cu atât mai rău stau Englezii în privința acestui din urmă, căci de o bucată de timp incoace ei taie numai vite de tras. Trecând în Africa-de-sud iarna, și-a reînceput și Botha atacurile contra trupelor engleze. Englezii earăși au suferit pierderi în Transvaal. După-cum comunică Kitchener din Pretoria cu datul de 19 l. o. trei companii de infanterie cu trei tunuri au fost atacate la sud de Utrecht de Burii comandați de Botha. Ele au pierdut tunurile, 2 oficeri și 14 sold. morți, 5 oficeri și 25 soldați răniți și 5 oficeri și 150 soldați prisioneri. Tot după un raport al lui Kitchener au mai suferit Englezii o pierdere aproape de Tarkastad, unde au căzut 3 oficeri și 20 soldați morți și un oficer și 30 soldați răniți. Se presupune însă, că pierderile Englezilor au fost cu mult mai mari, după-ce e cunoscut felul de raportagiu al generalilor englezi.

Telegramele din urmă aduc știrea despre o nouă biruință a Burilor, cari au cuprins un fort din apropierea Pretoriei, făcând prisioneri pe toți Englezii de acolo.

Drept răspuns la ridicola proclamațiune a lui Kitchener, a dat și generalul Botha o proclamațiune, în care provoacă pe toți oficerii celor două republici să nu se sparie de amenințările lui Kitchener, adăugând, că după o consultare cu generalii combatanți s'a hotărît, ca după 15 Septembrie lordul Kitchener, statul lui major și toți oficerii englezi să fie priviți ca stând afară de lege și toți cetățenii să fie avertați a împușca pe ori-ce Englez înarmat ar întâlni în cele două republici și în Natal.

Bătrânul Krüger pregătește un memorandum, pe care-l va trimite prin o misiune specială la noul president Roosevelt, care e predispus mai favorabil pentru Buri.

Știri mărunte.

După o telegramă din Rio-de-Ianeiro în statul Matto a izbucnit o revoluțiune mare contra guvernului.

La manevrele franceze a revoltat un întreg regiment francez, cântând cântece anarhistice.

O deputațiune de Armeni din Paris a înmanat lui Delcassé o petiție rugându-l să o înainteze Tarului. În petiție cer intervenția Tarului pe lângă Sultan.

Boris Sarafoff a plecat în taină la Rusia. Nu s'a dus în vestul Europei de teamă, că România ar fi putut cere estradarea lui.

Mac Kinley a fost înmormântat Joi pe lângă o asistență enormă. 100 de persoane au fost rănite în imbulzeală.

În contra lui Mac Hanna, amicul lui Mac Kinley, s'a făcut un atentat când se reîntorcea dela înmormântare. Un individ, care a scăpat, a aruncat două petri mari în trăsura lui.

POSTA REDACȚIEI ȘI ADMINISTRAȚIEI.

Dlui Dumitru Iclânzan. În grădina de pomi a statului dela Turda. — Pomăritul de N. Albani, care costă 65 bani cu porto cu tot și se capătă și la noi.

Ab. 5071, Ritișor. Dacă ai și pământ, trebuie să plătești. În condițiuni se spune apriat, că cel-ce a fost suboficer, e preferit, dacă are și adeverință. Cearcă dară.

Dlui I. P. pr., Cern.-inf. E o boală prea gingașă și poate avea prea multe cauze, pe cari noi de aici nu le putem ști, așa că nu ne încumetăm să dăm sfat. Adresează-te cu toată încrederea la un medic harnic.

Dlui G. Hernea, com. Voivodina. Cartea costă 35 bani cu porto. Trimite-i cu mandat postal.

Dlui V. Roșca, Tusin. Adresați-vă la dl Carol F. Jickeli, comerciant Sibiu.

Dlui Ioan Sărb. Adresează-te cu o rugare către primpretor, cerând concesiune ca să-ți permită exercitarea meseriei.

Dlui Costa Baloz, Toh-mic. Trebuie făcută rugare la direcțiunea financiară. Documentele, de cari ai lipsă, și-le face notarul. Câștigă-ți un om vrednic, care să te poată sprijini

Pentru redacție și editură responsabil: **Victor Lazăr**. Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: **Iosif Marschall**.

Avis.

Un ajutor în cancelaria subsemnatului se caută. 20 cor. la lună și toată întreținerea, dacă se pricepe în execuții un venit de 10 cor. la lună etc. Doriitorii să-și înainteze la acte la subscrisul.

294 3-3

George Buda,

notar cercual,

u. p. Koncza, Alsófehérmegye.

Un băiat

deștept, din casă bună, în etate de 13—14 ani, și care se știe vorbi limba germană și cea maghiară se primește imediat ca **învățăcel** în prăvălia succesorului **Frații Floaș et Comp.**

Ilie Floaș,

comerciant, Mercurea (Szerdahely).

64 1-3

Franzbranntwein-ul

lui

BRÁZAY,

cel mai răspândit

și mai neescapabil mijloc de cură în casă.

Se espedează dela fabrica lui

Coloman Brázay,

Budapesta, IV., Muzeum-körut nr. 23.

Masagi. Cel mai potrivit spirit pentru masagi e Franzbranntwein-ul lui Brázay, cu care frecăm corpul, îndeplinind astfel masagiul. Aplicarea se face punând 1—2 linguri de spirit într-o farfurie sau într-o cîșcă și frecând ușor cu mîna curată sau cu un flanel partea corpului, până-cînd spiritul s'a supt sub piele. Procedura aceasta o urmărim de 3 ori pe zi, și anume dimineața înainte de sculare, la amiază și seara la culcare. O astfel de frecare se ține 15 minute. Franzbranntwein-ul înviorează corpul.

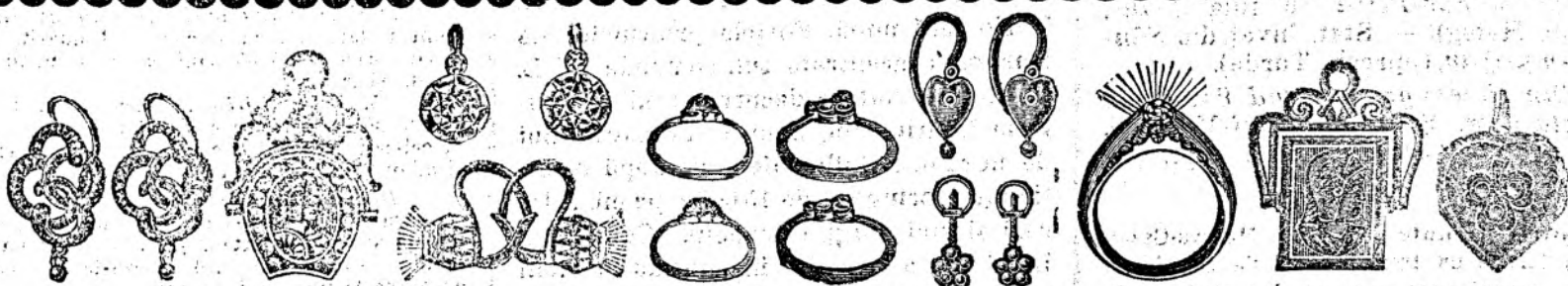
228 5-52

Feriți-vă de imitațiuni.

Fiți cu atențiune la marca de apărare.

Se capătă în ori-ce apotecă și în celelalte prăvălii.

Atelier pentru oroloage nouă,
reparaturi și optică etc.

Si cea mai neînsemnată comandă
se execută prompt și cu reînțoar-
cerea poștei și totdeauna cugaranție.

Prospecte bogat ilustrate
gratis și franco.

Julius Erös,

Sibiu, strada Cîsnădiei nr. 5.

Cel mai mare deposit de
oroloage, juvaericeale, argintării și
aurării din Transilvania, recomandă
ieftin și bun toate produsele cîsior-
nicărilor, juvaergiilor și opticilor.

Cercei double veritabili de aur fl. 1.50.

Deșteptător dela fl. 1.60 în sus.

Oroloage de buzunar dela fl. 2.30 în sus.

Oroloage de părete dela fl. 2.10 în sus.

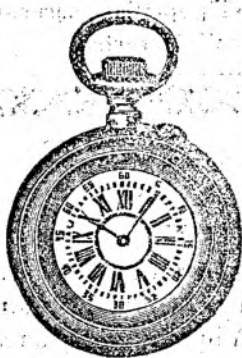
Cercei veritab. de argint dela fl. — 50 în sus.

Cercei ver. de aur dela fl. 1.50 în sus.

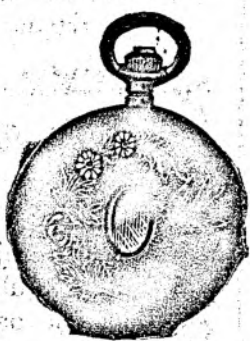
Inele veritabile de aur dela fl. 2.50 în sus.

Lanțuri ver. de argint dela fl. — în sus.

Inele veritabile de argint dela fl. — 50 în sus.

Nr. 183 A.
Orologiu de nichel remon-
toir, 50 mm., calitate bună
fl. 3.40, același de calitate
mai bună fl. 4.10, același
cu 3 copereminte tari fl.
4.40, același cu trei cope-
reminte de calitate mai
bună fl. 5.75.

Nr. 194 A.
Orologiu de dame verit.
de argint cu coperemint
duple fl. 6.75, același
cea mai fină calitate
fl. 10.—

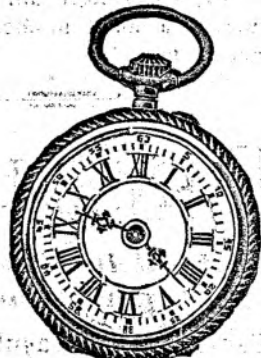
Nr. 200 A.
Orologiu de dame verit.
de aur, 14 carate, 30 mm.
diametru, frumos gravat,
cu coperemint duple fl.
fl. 20.—, același în cali-
tate mai bună fl. 30.—,
același de argint fl. 7.50.

Nr. 187 A.
Orologiu de domni remon-
toir de ruolz (Neusilber),
cu 3 copereminte tari și
frumoase, 50 mm., și exact
fl. 4.50, același în calitate
mai bună fl. 5.50, același
de argint fl. 6.75, același
de argint mai bun fl. 8.50.

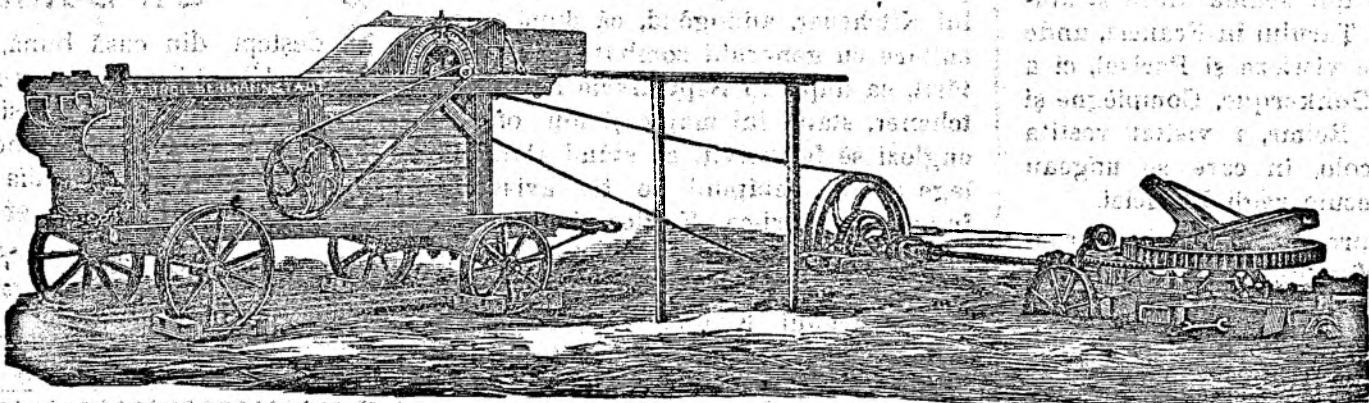

Nr. 196 A.
Orologiu de dame verit.
de aur, 14 carate, foarte
frumos fl. 20.75, același
foarte tare fl. 27.50.

Nr. 123 A.
Orologiu de oțel negru,
frumos și cu garanție fl.
3.40, același cu mașinerie
foarte bună fl. 4.50, ace-
lași cu coperemint duple
fl. 4.50, același cu cope-
remint cu mașinerie foarte
bună fl. 7.50.

[46] 13—26

Firma există dela 1857.

Firma există dela 1857.

Fabrică de mașini agricole

Sibiu, Poarta Cîsnădiei, Andreiu Török, Sibiu, Poarta Cîsnădiei.

Mașini de îmblătit provăzute cu cele mai noue și mai practice îmbunătățiri, pentru minat cu mână și pârghia, cu sau fără scuturătoare pentru paie, mișcătoare și stabile, cu sau fără sită de pleavă.

Aparate de îmblătit trifoin practice, pentru mașini de îmblătit de tot felul de sisteme.

Venturătoare „Bader” în 3 mărimi, cu 11 site. Moriste de treerat (ciur) „Patent”, propriu, cari se disting prin mers deosebit de ușor și fără sgomot și au fost de mai multe ori premiate.

Scripet (pârghie) de cea mai bună construcție, mobil și stabil, pentru 1—4 cai. Trier (ciur de venturat) de diferite sisteme. Mori de pasat și de făină cu una, două și trei roate.

Teasuri de poame și ulei și părți constitutive la acestea. Pluguri de diferite soiuri. Mașini de sfarmat cucuruz, grape, mașini de sementat, pompe etc. etc.

Representanța generală pentru Transilvania a universal renumitelor

Motori de benzin și locomobile „Otto” ale firmei „Langen și Wolf” în Viena.

Cel mai ieftin, mai ușor și mai fără perlool traflo pentru economie.

Serviciu solid și prompt, prețuri ieftine, favorabile condițiuni de plătire.

Cataloge ilustrate franco și gratis.

Reparaturi se efectuesc bine, ieftin și prompt.